

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2018. gada 3. decembrī
(OR. en)

14535/18

INST 457
POLGEN 224

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Prezidentvalsts
Saņēmējs:	Delegācijas
Temats:	Konsultācijas ar pilsoņiem – kopīgais ziņojums

Pielikumā pievienots kopīgais ziņojums par konsultācijām ar pilsoņiem, ko iesniedz prezidentvalsts Austrijas un nākamās prezidentvalsts Rumānijas vārdā.

Ievads

Eiropas valstu vai to valdību vadītāji 2018. gada 23. februāra neformālajā sanāksmē apsprieda iniciatīvu, ar ko klajā nāca Francijas prezidents, par to, lai sāktu Eiropas mēroga konsultāciju ar pilsoņiem procesu. Ar ierosināto iniciatīvu bija iecerēts veicināt iesaisti ar pilsoņiem un sekmēt debates par Eiropas nākotni. Dalībvalstis piekrita brīvprātīgi piedalīties šajā procesā un rīkot konsultācijas saskaņā ar apstākļiem un praksi savā valstī.

Konsultāciju ar pilsoņiem mērķis bija iesaistīt būtisku skaitu ES pilsoņu un apzināt viņu galvenās bažas, cerības un ekspektācijas, lai šo informāciju izmantotu valstu vai to valdību vadītāju apspriedēs un palīdzētu viņiem noteikt prioritātes ES rīcībai nākamajos gados. Konsultāciju process tika izstrādāts kā līdzeklis, ar kuru noteikt jautājumus, kas rada bažas, un apkopot idejas.

Dalībvalstīs ir ilgstoša tradīcija izmantot dialogu ar pilsoņiem par veidu, kā nodrošināt un paplašināt sabiedrības līdzdalību politiskajā procesā. Šī dalībvalstu apņemšanās ir pirmā reize, kad panākta vienošanās par šādiem kolektīviem un koordinētiem centieniem veikt vienlaicīgas konsultācijas ar pilsoņiem visā Eiropā, un tā ir unikāls ieguldījums notiekošajā pārdomu procesā par Eiropas nākotni.

Kopīgais ziņojums kopā ar dažādiem valstu ziņojumiem un citu Eiropas iestāžu ieguldījumu var būt noderīgs pamats debatēm virzībā uz valstu vai to valdību vadītāju neformālo sanākumi 2019. gada 9. maijā Sibiu un jauno Stratēģisko programmu 2019.–2024. gadam.

Metodoloģija un līdzdalība

Dalībvalstis apstiprināja kopīgu satvaru, kurā bija iekļauts ierosinātais grafiks un kopīgi principi attiecībā uz konsultācijām. Tika panākta vienošanās, ka konsultācijas būs iekļaujošas un politiski neitrālas un ka tajās tiks ievērots pārredzamības princips, politiskais plurālisms un godīgums, un ka tās būs atvērtas visiem pilsoņiem. Konsultācijas ar pilsoņiem lielākoties notika laikposmā no 2018. gada aprīļa līdz novembrim, cita starpā ar mērķi iesniegt kopsavilkuma ziņojumu valstu vai to valdību vadītājiem Eiropadomē.

Konkrētā metodoloģija, kas izmantojama konsultācijās, tika atstāta dalībvalstu ziņā. Dalībvalstis jau no paša sākuma vienojās veidot procesu saskaņā ar savas valsts praksi, konkrētajiem apstākļiem un tradīcijām. Tika ieguldīts nozīmīgs, saskaņots darbs attiecībā uz loģistiku, sagatavošanu un koordināciju – dalībvalstis iesaistīja pilsoņus, izmantojot dažādus veidus: tradicionālās tikšanās pilsētu pašvaldībās, konferences, plaša mēroga sabiedriskos pasākumus, interaktīvas debates un tiešsaistes rīkus. Lielākajā daļā pasākumu tika izmantotas jaunās tehnoloģijas un sociālie mediji, tostarp tiešraides straumēšana, tiešsaistes aptaujas, digitālās platformas un kolektīvo resursu (*crowd-sourcing*) idejas.

Attiecībā uz valdības iesaisti, kā arī pasākumu un dalībnieku skaitu process katrā dalībvalstī bija atšķirīgs. Kopīga iezīme bija tas, ka visās konsultācijās galvenā uzmanība bija pievērsta padziļinātām diskusijām un mijiedarbībai ar sabiedrību. Daudzi pasākumi sekmēja dažādu ieinteresēto personu dalību, kas pārstāvēja visu politisko spektru, pilsonisko sabiedrību, akadēmiskās aprindas un uzņēmējdarbības nozari.

Konsultācijās parasti piedalījās daudzveidīga auditorija, un to mērķis bija nodrošināt dzimumu līdztiesību, iekļautību un gandrīz visu iedzīvotāju grupu pārstāvību. Daudzas dalībvalstis arī centās iesaistīt pilsoņus visā savā teritorijā, tostarp attālos apgabalos, un sasniegt pilsoņus, kuri parasti nepiedalās debatēs par ES jautājumiem. Dažas dalībvalstis rīkoja pasākumus, kuros galvenā uzmanība bija pievērsta jaunajai paaudzei, tostarp debates skolās un augstskolās.

Lielākā daļa dalībvalstu izmantoja divu veidu pieejas: vispārējas debates par Eiropas nākotni un tematiskas konsultācijas par jautājumiem, kas patlaban ir aktuāli attiecīgajā valstī vai Eiropas līmenī.

Lai gan konsultācijas ar pilsoņiem nav zinātnisks veids, kā noteikt sabiedrisko domu (sal. ar sabiedriskās domas aptaujām), dalība tajās bija plašāka nekā aptaujās, piemēram, Eiropabarometra standartaptaujā. Dati liecina, ka visā ES tika sarīkots aptuveni 1700 pasākumu.

Papildus tiem pasākumiem, kurus rīkoja dalībvalstis, arī Eiropas Komisija, Eiropas Parlaments, Reģionu komiteja un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) rīkoja konsultācijas un diskusijas ar pilsoņiem par Eiropas nākotni. Eiropas Komisija uzsāka konsultācijas tiešsaistē, izmantojot anketu, kuras pamatā ir pilsoņu paneļdiskusijas rezultāti. Dažus no jautājumiem iekļaus jaunā īpašā Eiropabarometrā par Eiropas nākotni. Pēc Eiropadomes priekšsēdētāja lūguma Eiropas Reģionu komiteja pēdējo divu gadu laikā rīkoja ļoti daudz pasākumu dažādos Eiropas reģionos, savukārt EESK veicināja galveno pilsoniskās sabiedrības ieinteresēto personu iesaisti dialogos par Eiropas nākotni. Eiropas Parlaments rīkoja pašu pirmo Jauniešu parlamentu.

Šis ziņojums nepretendē uz to, lai sniegtu reprezentatīvu pārskatu par sabiedrisko domu starp visiem ES pilsoņiem, vai uz to, lai atspoguļotu tik daudz pasākumos paustos viedokļus visā to daudzveidībā. Tomēr tas sniedz lietderīgu ieskatu pilsoņu viedokļos par ES jautājumiem un uzsver, ka svarīgi ir tas, lai pilsoniskā sabiedrība būtu iesaistīta debatēs par ES nākotni. Tā mērķis ir sniegt pārskatu par galvenajiem elementiem un biežākajiem vēstījumiem, kas ietverti valstu ziņojumos par konsultācijām dažādās dalībvalstīs.

Galvenie konstatējumi

Konsultācijas ar pilsoņiem dažādās dalībvalstīs liecina, ka, neskatoties uz izaicinājumiem, ar ko ES saskaras, vairums dalībnieku ES vērtē pozitīvi. Konkrētāk, vairākās dalībvalstīs pilsoņi atzīst nozīmi, kāda ir viņu valsts dalībai Eiropas Savienībā, un ar to saistītos ieguvumus. Tomēr daudzi dalībnieki arī norāda – tas, ka trūkst skaidra redzējuma un vadības, kavē Eiropas Savienību un rosina aicināt, lai tiktu veiktas reformas.

Brexit ir minēts tikai dažās valstīs. Tajās valstīs, kur tas tiek minēts, tas tiek uzskatīts par būtisku problēmu, taču arī par faktoru, kas stiprina ES27 kopības izjūtu un pilsoņu izpratni par ES nozīmi un dalības tajā nozīmi.

Starp visbiežāk minētajiem tematiem daudzās valstīs ir migrācija, izaicinājumi vides jomā un izglītība. Pilsoņi izsaka bažas un pauž ekspektācijas šādās jomās.

1 – Savienība, kas ir droša un neapdraudēta

Viens no galvenajiem jautājumiem, par kuriem ES pilsoņi pauž bažas, daudzos ziņojumos ir **migrācija**. Gandrīz visās dalībvalstīs šim jautājumam konsekventi tiek piešķirta augsta prioritāte. Vairākās dalībvalstīs jo īpaši nelikumīga migrācija tiek uzsvērtā kā viens no galvenajiem izaicinājumiem Eiropai. Tiek uzskatīts, ka tās risināšanai ir nepieciešama steidzama ES rīcība un ka tā tieši ietekmē pilsoņu dzīvi. Debatēs par šo tematu bieži tiek izvirzīta prasība labāk **aizsargāt ES ārējās robežas**. Tajā pašā laikā pilsoņi daudzās valstīs arī atzīst ES pienākumu humānās palīdzības jomā. Bieži tiek minēta arī **kopīgā ES patvēruma politika**, sadales mehānismi, kā arī solidaritāte un atbildība dalībvalstīs. Turklāt, lai gan daļa pilsoņu ir apmierināti ar migrantu pašreizējo integrāciju, citi uzskata, ka šajā jomā steidzami ir jādara vairāk.

Bieži izskan aicinājumi ES darīt vairāk, lai **apturētu nelikumīgas migrācijas plūsmas**. Pilsoņi daudzās dalībvalstīs uzskata, ka ES var darīt vairāk, lai samazinātu nelikumīgo migrāciju, novēršot tās pamatcēloņus un uzlabojot drošību, dzīves apstākļus un labklājību izcelsmes valstīs, piemēram, izmantojot attīstības palīdzību, tirdzniecību un investīcijas, vienlaikus spēcīgu uzsvāru liekot uz ekonomikas izaugsmi Āfrikas kontinentā. Viņi vēlētos, lai ES izveidotu labāku sadarbību ar izcelsmes un tranzīta valstīm nolūkā atgriešanos padarīt vieglāku. Viņa uzskata, ka ES arī būtu jāuzlabo spēja reaģēt uz krīzēm un iesaistīties efektīvā multilaterālismā, lai risinātu šo jautājumu.

Visbeidzot, saskaņā ar vairākuma viedokli ES līmenī būtu apņēmīgāk jāpievēršas jautājumiem par **organizēto noziedzību, terorismu, radikalizāciju, korupciju** un saistītiem apdraudējumiem, ņemot vērā to pārrobežu raksturu. Pilsoņi prasa ciešāk sadarboties **kiberdrošības** un **datu aizsardzības** jomā, turklāt daudzi pauž bažas par **dezinformāciju** un uzsver, cik svarīga šajā sakarā ir plašas sabiedrības medijpratība.

2 – Konverģences un konkurētspējas Savienība

Vairākās dalībvalstīs pilsoņi uzsver, cik svarīgs ir **vienotais tirgus** un tā pievienoto vērtību ekonomikas izaugsmes nodrošināšanā visā Eiropā. Šis viedoklis bieži ir saistīts ar prasību pabeigt tā izvedi, jo īpaši pakalpojumu un digitālā tirgus jomā. Pilsoņi uzsver, ka Eiropas Savienībai kontinentā ir jāveicina **ilgtspējīgas izaugsmes modelis**. Daļa pilsoņu aicina padziļināt **ekonomisko un monetāro savienību**. Dažās valstīs tiek minēts euro un turpmākā dalība **eurozonā** – gan pozitīvi, gan negatīvi – un bieži saistībā ar nepieciešamību darīt vairāk, lai novērstu turpmākas krīzes.

Pilsoņi arī izsakās, ka ES ir jāiet kopsolī ar tehnoloģiju attīstību. Daļa pilsoņu pauž vēlmi, lai vairāk tiktu izmantoti **e-pārvaldības** līdzekļi un lai tiktu izvērstas **viedās kopienas** kā līdzekļi, ar kuriem stiprina ES sociālekonomisko dzinējspēku. Pašreizējos jaunas **digitālās revolūcijas** apstākļos no konsultācijām arī izrietēja, ka pilsoņi izjūt nepieciešamību veicināt digitālo līdzekļu lietošanas prasmes un stimulēt digitālo inovāciju. Skaidri tiek aicināts veikt stabilus un pārdomātus ieguldījumus pētniecībā šajā jomā. Piemēram, **mākslīgais intelekts** bieži tiek minēts kā nozare, kurā ES būtu jāuzņemas vadošā loma. Daudziem pilsoņiem dominējošas ir bailes, ka ES sāk atpalikt vai ka tā **pētniecības**, tehnoloģiju attīstības, **inovācijas** un digitalizācijas jomā dara pārāk maz.

Par vienu no galvenajiem virzītājspēkiem, kā padarīt Eiropu par labāku vietu aktīvai uzņēmējdarbībai un tādējādi veicināt ES **konkurētspēju**, tiek uzskatīta arī **mazo un vidējo uzņēmumu stimulēšana un atbalstīšana**. Lai gan konkurētspēju uzskata par svarīgu tam, lai panāktu progresu un izaugsmi, vairākās dalībvalstīs pilsoņi ir arī kritiski noskaņoti attiecībā uz dažādiem standartiem un produktu kvalitāti visā Eiropas Savienībā. Pretsvars aicinājumiem veicināt konkurētspēju ir prasības pēc **ekonomiskās un sociālās konverģences** un teritoriālās **kohēzijas** veicināšanas.

Viedokļi par **nodokļu sistēmu** ir dažādi. Daļa pilsoņu uzskata, ka ir nepieciešamas likumdošanas iniciatīvas par nodokļu sistēmu, piemēram, nodokļu uzlikšanu digitālajā ekonomikā, vai pat nodokļu politikas saskaņošana. Gluži pretēji, ir arī aicinājumi uz to, lai nodokļi arī turpmāk būtu valstu kompetencē.

Viens no tematiem, kas konsultācijās bieži atkārtojas, ir budžeta līdzekļi saistībā ar nākamo **daudzgadu finanšu shēmu**, kas ir līdzeklis, ar kuru nodrošina, ka ES sasniedz savus mērķus. Dažādi viedokļi tiek pausti attiecībā uz resursu sadalījumu, tostarp domas dalās par iespējamiem budžeta samazinājumiem, kas skar kopējo lauksaimniecības politiku un kohēzijas politiku. Pilsoņi daudzās valstīs aicina uz līdzsvarotu ES budžetu ar skaidru pievienoto vērtību pilsoņiem.

3 – Savienība, kas aizsargā vidi un veicina ilgtspēju

Viena no galvenajām konsultāciju iezīmēm vairumā dalībvalstu ir pilsoņu aicinājums stiprināt ES lomu vides politikā, kā arī uzskats, ka steidzami nepieciešama stingrāka apņemšanās attiecībā uz **vides un klimata aizsardzību**. Tiek ierosināts strādāt pie vairāk un stingrākiem ES **tiesību aktiem** šajā jomā, nodrošināt lielāku intervenci, pārraugot, kā dalībvalstis īsteno saistītos ES tiesību aktus, un iesniegt vairāk iniciatīvu vides jomā. Dalībnieki cita starpā nepārprotami min siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju un toksisku un piesārņojošu vielu emisiju samazināšanu, labākus reciklēšanas pasākumus un labāku dzīvnieku labturību. Dažās dalībvalstīs pilsoņi uzskata, ka nākamās daudzgadu finanšu shēmas (DFS) lielākā daļa būtu jāatvēl **rīcībai klimata politikas jomā**.

Cīņa pret **klimata pārmaiņām/globālo sasilšanu** tiek atkārtoti minēta gandrīz visās dalībvalstīs, jo īpaši uz to norāda gados jaunāki pilsoņi, un tā **tiek uzskatīta par vienu no lielākajām problēmām, ar ko ES saskaras**. Dažos gadījumos Eiropas Savienības klimata aizsardzības prasības tiek uztverts kā pretvars valsts politikai. Tiek uzskatīts, ka klimata pārmaiņas skar daudzas politikas jomas: ne tikai enerģijas ražošanu un transportu, bet arī lauksaimniecību un pārtiku, un mūsu ēšanas paradumus. Kopumā pilsoņi norāda uz nepieciešamību panākt **ilgtspējīgu patēriņu**.

Ilgtspēja ir ļoti bieži minēta kā problemātisks jautājums, tostarp, paužot domu, ka inovācija būtu jāizvērtē attiecībā uz tās ilgtermiņa nozīmi pilsoņiem. Lai gan daži priekšlikumi attiecas uz to, lai regulējumos vairāk ņemtu vērā vides un sociālos kritērijus, citi dalībnieki uzskata, ka Eiropai būtu jādod stimuls pievērsties tādām tēmām kā vietējās pārtikas ražošana, aprites ekonomika un reciklācija, kuras rezultātā iegūst produktus ar augstāku pievienot vērtību (*up-cycling*).

Pilsoņi dažās dalībvalstīs norādīja uz to, cik ilgtspējas mērķi ir svarīgi **lauksaimniecības politikā**. Lai gan tiek paustas zināmas bažas par mūsdienu lauksaimniecības ietekmi uz vidi, tiek arī prasīts vairāk aizsargāt lauku ainavu un veikt saskaņotus centienus, lai samazinātu atšķirības starp pilsētām un laukiem.

Dažos gadījumos diskusijas atklāj, ka trūkst **izglītības** par ES vides politiku un praktisku stimulu, kas mudinātu cilvēkus "kļūt zaļiem"; dažās dalībvalstīs pilsoņi jo īpaši norāda uz nepieciešamību ieviest stimulus, lai sekmētu **pāreju uz atjaunojamo energoresursu enerģiju**. Tas iet roku rokā ar pieprasījumu dažās dalībvalstīs pēc lielākas iesaistīšanās un debatēm par to, kā klimata rīcības programma ietekmē cilvēku ikdienas dzīvi.

Lai gan esošā pārrobežu infrastruktūra **elektrības piegādes un mobilitātes** jomā bieži tiek minēta kā pozitīvs ES sasniegums, dalībnieki dažās valstīs konstatē arī īpašu vajadzību izstrādāt vienotu Eiropas mobilitātes stratēģiju. Daļa pilsoņu uzsvēra, ka Eiropai ir jārīkojas, lai pievērstos tādām energoapgādes nākotnes jautājumam kā elektroenerģijas ražošanas, izmantojot ogles, pakāpeniska pārtraukšana.

Vajadzība palielināt ES **nozīmi pasaulē** vides jomā ir uzsvērtā kā nozīmīgs mērķis arī pašreizējā mainīgajā un sarežģītajā starptautiskajā kontekstā. Daudzi dalībnieki vēlas, lai Eiropas Savienība būtu pasaules līdere ilgtspējas attīstības programmā un cīņā pret klimata pārmaiņām.

4 – Labklājības un iespēju Savienība

Sociālā aizsardzība arī ir jautājumus, kas pilsoņiem raisa lielas bažas. Tomēr ir atšķirīgi viedokļi par to, kādā mērā ES būtu jādarbojas šajā jomā. Dalībnieki vairākās dalībvalstīs vēlas ļoti aizsargāt savas valsts sociālā nodrošinājuma sistēmu. Tajā pat laikā daudzi vēlas, lai ES uzņemtos aktīvāku lomu cīņā pret nabadzību, sociālo atstumtību, bezdarbu, diskrimināciju, darba ņēmēju tiesību apdraudējumu, ierobežotu piekļuvi pakalpojumiem, kā arī problēmām, ko rada izmaiņas sabiedrībā un tehnoloģijās, tostarp vajadzību pārvarēt **digitālo plaisu**. Jautājums, kas pilsoņiem joprojām izraisa bažas, ir sajūta, ka trūkst **sociālā un dzīves līmeņa konverģences** starp dalībvalstīm vai to iekšienē vai ka tā tiek apdraudēta.

Konkrēti priekšlikumi – pilsoņi šajās debatēs par Eiropas nākotni nāca klajā ar milzumu idejām un ierosinājumiem, kuri bija ļoti atšķirīgi. Lūk, daži piemēri no dažādām dalībvalstīm visās tematiskajās jomās:

- vienota ES mēroga iepakojumu taras depozītu sistēma, lai samazinātu iepakojuma atkritumu rašanos; un obligāta ES mēroga PET pudeļu otrreizējās pārstrādes sistēma
- Eiropas labklājības bruto indekss
- Eiropas pilsoniskās izglītības mācību programma visās izglītības sistēmās visā ES
- interneta platformām vajadzētu piedāvāt vienlīdzīgu pakalpojumu kvalitāti visās ES dalībvalstīs
- oficiāla brīvdiena visā Eiropā par godu Eiropas dzimšanai

Tiek pausta skaidra vajadzība pēc vairāk un labākām **darbvietām**. Dažās valstīs pilsoņi prasa **darba tirgus** noteikumu koordinēšanu, tostarp piekļuvi un mobilitāti. Daudzi pilsoņi īpašu uzmanību pievērš jaunajai paaudzei un bailēm no intelektuālā darbaspēka emigrācijas, ko veicina personu brīva pārvietošanās, kuru – paradoksāli – daudzi pilsoņi uztver kā vienu no nozīmīgākajiem ieguvumiem no dalības Eiropas Savienībā. **Nodarbinātības nākotne** un tas, kā tā ietekmēs viņus, pilsoņiem ir svarīgs jautājums, tāpat kā **dzimumu līdztiesība**. Liela daļa cilvēku uzstāj uz to, ka ir nepieciešams novērst no dzimuma atkarīgas darba samaksas atšķirības un tos šķēršļus, ar kuriem sievietes vēl aizvien saskaras, ienākot darba tirgū. Dalībnieki bieži vien norāda uz saistību starp vispārējo demogrāfiju, jo īpaši iedzīvotāju novecošanu, un darba tirgus jautājumiem un **veselības aprūpi**. Vispārēji tiek uzskatīts, ka ES kopumā dara pārāk maz, lai risinātu veselības problēmas un sociālās un ekonomiskās nevienlīdzības.

Pilsoņi arī stingri pieprasa lielāku ES līmeņa rīcību **izglītības** jomā. Prasības galvenokārt ir vērstas uz jaunu prasmju attīstīšanu atbilstoši darba tirgus vajadzībām, izglītības mobilitātes palielināšanu, diplomu un profesionālo un tehnisko kvalifikāciju savstarpēju atzīšanu un ieguldījumu palielināšanu zinātnē un pētniecībā, un mūžizglītībā. **Erasmus+** kopumā ir minēts kā viens no lielākajiem ES veiksmes stāstiem, kas būtu vēl vairāk jāstiprina. Daudzi dalībnieki uzskata, ka būtu jāveicina citu Eiropas valodu mācīšanās.

5 – Globālā mērogā spēcīga Savienība

Lai gan tas nav pārlieku svarīgs temats, ES kopumā tiek uzskatīta par **spēku, kas veicina pozitīvu attīstību pasaulē**, un pilsoņi uzsver Savienības likumdošanas pilnvaras attiecībās ar trešām valstīm. Viņi uzskata, ka ES sekmīgi izmanto līdzinieku spiedienu, proti, labā piemēra spēku, lai ārpus tās robežām izplatītu savas vērtības, jo īpaši demokrātiju un cilvēktiesības. Bieži tika pausts viedoklis, ka ES ārējā darbība attiecībās ar trešām valstīm būtu jābalsta uz vērtībām; to uztver gan kā globālu atbildību, gan morālu pienākumu. Šis aicinājums bieži ir saistīts ar vēlmi, lai ES kļūtu par pasaules līderi dažās nozarēs un jo īpaši vides aizsardzībā.

Pilsoņu vidū pastāv vienprātība, ka ES ciešāka iesaistīšanās pasaulē notiekošajā un **lielāka vienotība** ārpolitikā ir nepieciešama, lai aizstāvētu savas intereses un vērtības un – vissvarīgākais – lai aizsargātu savus pilsoņus. Dalībnieki bieži uzskata, ka ES ir pārāk vāja, bez pietiekamas ietekmes pasaules līmenī un reizēm nav spējīga nespēj tikt galā ar krīzēm, kas notiek stratēģiskās kaimiņvalstīs. Tiek uzskatīts, ka ES ārējā darbībā **trūkst efektivitātes un ticamības**, un tiek aicināts stiprināt kopējo ārpolitiku un drošības politiku (KĀDP). Pilsoņi uzsver to, ka **ir jābūt vienotai nostājai**, jo īpaši ES attiecībās ar citām lielvalstīm (ASV, Ķīnu un Krieviju). Šajā sakarā galvenā uzmanība ir uz aizsardzības politiku, paplašināšanos un tirdzniecību.

Daudzi pilsoņi uzskata, ka ES nevajadzētu būt atkarīgai no citiem dalībniekiem savas **drošības un aizsardzības** jautājumos. Tomēr daudzi uzskata, ka jebkādi ES pieejai vajadzētu papildināt NATO darbības, nevis tās aizstāt. Viedokļi svārstās no vienkāršas valstu civilo un militāro spēju koordinācijas un integrācijas uzlabošanas līdz pat atkārtotam aicinājumam izveidot kopēju aizsardzības politiku ar pašu spējam. Daļa pilsoņu vēlētos arī plašāku publisko dialogu par drošības iniciatīvām, piemēram, par pastāvīgo strukturēto sadarbību (*PESCO*).

Tāpat pilsoņi uzskata, ka ES **kaimiņattiecību un paplašināšanās** politikas centrā vajadzētu būt vērtībām. Viņi vēlas, lai par dalībvalstīm kļūtu vienīgi tās valstis, kas ievēro ES vērtības un normas un nodrošina demokrātiju. Taču pastāv dažādi viedokļi par termiņiem. Lai gan daļa pilsoņu skaidri iestājas par paplašināšanos līdz Rietumbalkāniem, lielākā daļa uzsver, ka ES vispirms ir jānostiprina savs pašreizējais statuss, pirms var notikt jebkāda turpmāka paplašināšanās. Kopumā pilsoņi saskata izteiktu Eiropas perspektīvu Rietumbalkānu valstīm un – dažās dalībvalstīs mazākā mērā – arī attiecībā uz dažām Austrumu kaimiņvalstīm.

ES **tirdzniecības** attiecības kopumā tiek uzskatītas par pozitīvām, tomēr pastāv bažas arī par sociālajiem un vides standartiem brīvās tirdzniecības nolīgumos ar trešām valstīm; tas vēlreiz uzsver ES pilsoņu vēlmi, lai ES rīkotos, pamatojoties uz tās kopējām vērtībām. Daļa pilsoņu arī aicināja ES vēl vairāk izmantot savu ekonomisko ietekmi, lai īstenotu savu spēku pasaules mērogā.

Šķelšanās starp dalībvalstīm pastāvīgi izraisa bažas vairākās valstīs. Pilsoņi, jo īpaši no mazākām dalībvalstīm, uzsvēra, ka problemātisks ir šķietams patiesas partnerības trūkums starp mazām un lielām valstīm. Viņiem bieži vien ir sajūta, ka lielāko dalībnieku intereses ir galvenais Savienības politikas virzītājspēks, lai gan ne visi ir vienprātis. Dialogos vairākās dalībvalstīs arī norāda uz sajūtu, ka **trūkst taisnīguma un pastāv dubulti standarti**, jo izskatās, ka kopīgi noteikumi ne vienmēr tiek piemēroti visiem vienādi. Līdztekus plaīsi starp mazajām un lielajām valstīm bieži tiek norādīts uz plaīsu starp "vecajām" un "jaunajām" dalībvalstīm, kā arī uz ģeogrāfisku sadalījumu. Reaģējot uz to, plaīsi tiek aicināts panākt lielāku **kohēziju** un **solidaritāti**.

Par spīti minētajiem dalījumiem lielākā daļa pilsoņu ES joprojām atzīst par **spēku, kas veicina pozitīvu attīstību**, un par kopienu, kuru vieno **kopīgas vērtības**. Protams, tiek pausti dažādi viedokļi. Cilvēktiesības, tiesiskums, miers un demokrātija ir dažas no visplaīšāk pieminētajām vērtībām. ES loma **miera** nodrošināšanā kontinentā piesaista īpašu uzmanību. Taču diskusijas ar pilsoņiem arī mēdz parādīt trūkumus saistībā ar ES kā uz vērtībām balstītu kopienu un jo īpaši atšķirību starp Savienības retoriku un tās rīcību. Tādēļ bieži vien tiek prasīta apņēmīgāka rīcība, lai novērstu šo plaīsu.

Lai stiprinātu kopības sajūtu, dažās dalībvalstīs reizēm dzirdami aicinājumi pastiprināt centienus veicināt **kopējas "Eiropas identitātes"** izveidošanu, kas daudzu pilsoņu prāt joprojām drīzāk ir vēlme, nevis realitāte. Mobilitāte un apmaiņa, jo īpaši attiecībā uz jauniešiem, tiek uzskatīta par izšķirošu, lai gūtu panākumus šajā procesā.

Lai gan tiek uzskatīts, ka uzticība kopējām vērtībām ir ES kā kopienas pamatā, **dažādība** starp dalībvalstīm arī tiek uzskatīta par svarīgu Savienības trumpi. Daudzi dalībnieki uzskata, ka Eiropas identitātei vajadzētu pastāvēt līdzās nacionālajai identitātei, nevis to aizstāt. Tāpat daudzi pilsoņi uzsver vajadzību respektēt dažādās valstu kultūras. Tas, ka daudzās dalībvalstīs uzstāj uz nepieciešamību ievērot **valstu un kultūru atšķirības**, bieži izraisa pārdomas par institucionāliem jautājumiem. Pretēji vispārpieņemtam viedoklim, kas vedina domāt, ka pilsoņiem trūkst intereses par šo lietu, jautājums par attiecīgajām **kompetencēm** daudziem šķiet visnotaļ nozīmīgs.

Lielākā daļa ES pilsoņu sagaida, ka atbilstīgi **subsidiaritātes** principam ES koncentrēsies uz jomām, kurās tā var radīt **pievienoto vērtību**. Pareizs kompetenču sadalījums starp valsts un Eiropas līmeni bieži vien tiek izcelts kā izšķirošs faktors Eiropas projekta veiksmīgai funkcionēšanai. Šajā sakarā uzdevumu paplaīšināšana, ietverot jomas, kurās dalībvalstis var panākt labākus rezultātus, tiek uzskatīta par lietu, kas var kaitēt pilsoņu izpratnei par ES, paplaīsinot plaīsu starp spējām un gaidām. Protams, viedokļi atšķiras par vēlamo pilnvaru sadalījumu, tomēr pastāv plaīsi izplatīts uzskats, ka pašreizējo situāciju var uzlabot. Tomēr ir jānorāda, ka pastāv zināma neskaidrība par dalībvalstu un ES attiecīgajām kompetencēm, kas daļēji palīdz izskaidrot bieži minēto vispārējo **neuzticēšanos** ES iestādēm. To veicina arī šķietams **pārredzamības trūkums**, bieži pieminot **demokrātijas deficītu**, un šķietama **pārmērīga birokrātija**, ko bieži vien saista ar grūtībām piekļūt ES līdzekļiem.

Nobeiguma apsvērumi

Pilsoniskā sabiedrība atzinīgi vērtēja konsultācijas ar pilsoņiem, daudziem paužot gandarījumu, ka šādi tiek noskaidroti pilsoņu uzskati. Tādā ziņā šis pētījums dabīgi palīdz risināt dialogos regulāri pieminēto jautājumu par lielāku kontaktu ar pilsonisko sabiedrību un lielāku pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanos.

Dialogs šķiet īpaši svarīgs, ņemot vērā vēlmi, ko pilsoņi arī konsekventi uzsvēra visā konsultāciju laikā, labāk izprast to, kā ES darbojas un ko nozīmē dalība ES. Bieži tika pausts aicinājums veicināt labāku izglītību par ES jautājumiem. Liela daļa pilsoņu uzskata, ka tas būtu darāms, izmantojot īpašas iniciatīvas, bet arī vienkāršojot valodu, ko ES izmanto saziņai ar pilsoņiem. Pārlietu neskaidra un birokrātiska valoda bieži tiek uzsvērts kā būtisks šķērslis saziņai starp ES iestādēm un pilsoņiem.

Dažādās dalībvalstīs organizēto dialogu sekmīgo izdošanos apliecina arī daudzie aicinājumi turpināt iesaisti. Pilsoņi par īpaši svarīgu uzskata mudināšanu uz rīcību un debatēm par ES jautājumiem vietējā līmenī. Faktiski šī iniciatīva par konsultācijām ar pilsoņiem izmanto vairākās dalībvalstīs jau labi iedibināto praksi, kuras mērķis ir sekmēt dialogu par ES vietējā līmenī.

Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, šis ziņojums ir mēģinājums atspoguļot procesu, kas ir daudzveidīgs gan pēc formas, gan satura. Šā ziņojuma mērķis nav būt galīgajam kopsavilkumam par iesaisti ar pilsoņiem valsts līmenī, kas turpināsies dažādās formās. Drīzāk tas būtu jāuztver kā pienesums pašreizējos centienos labāk iesaistīt pilsonisko sabiedrību ar nolūku sniegt ieguldījumu vadītāju diskusijās par Eiropas nākotni un nākamo stratēģisko programmu.
